

Sygn. akt III Ca 123/18 (III Ca 124/18)

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędzia SR (del.) Danuta Woźław – Klyta

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2018 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa B. B.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej
w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 3 października 2017 r., sygn. akt I C 2082/14

I. z apelacji powódki zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 3 o tyle, że w miejsce zasądzonych świadczeń:

a) w punkcie 1 b) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 37.629 zł (trzydzieści siedem tysięcy sześćset dwadzieścia dziewięć złotych) z tytułu skapitalizowanej renty za okres od dnia 14 listopada 2012r. do dnia 14 listopada 2015r. oraz ustawowe odsetki za opóźnienie od kwot:

- 6.900 zł (sześć tysięcy dziewięćset złotych) od dnia 10 maja 2015r.;

- 30.729 zł (trzydzieści tysięcy siedemset dwadzieścia dziewięć złotych) od dnia 16 listopada 2015r.;

b) w punkcie 1 c) zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 549 zł (pięćset czterdzieści dziewięć złotych) z tytułu skapitalizowanej renty za okres od dnia 15 listopada 2015 r. do dnia 30 listopada 2015r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 grudnia 2015r.;

c) w punkcie 2 zasądza od pozwanej na rzecz powódki od dnia 1 grudnia 2015r. comiesięczną rentę w wysokości 1030 zł (tysiąc trzydzieści złotych) płatną z góry do 5-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat – przy czym okres od września 2016 r. do października 2016 r. pochłania rentę zabezpieczoną

postanowieniem Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 14 kwietnia 2016r. (sygn. akt I C 2082/14);

2. w punkcie 4 w ten sposób, że ustala, że powódka ponosi koszty procesu w 29% (dwadzieścia dziewięć procent), a pozwana w 71% (siedemdziesiąt jeden procent) pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w Wodzisławiu Śląskim;

3. w punkcie 5 w ten sposób, że odstępuje od obciążania powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi;

4. w punkcie 6 o tyle, że nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim kwotę 2004,03 zł (dwa tysiące cztery złote i trzy grosze) z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych;

II. oddala apelację pozwanej;

III. ustala, że pozwana ponosi w całości koszty postępowania odwoławczego – w części wywołanej apelacją powódki - pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w Wodzisławiu Śląskim;

IV. ustala, że pozwana ponosi w całości koszty postępowania odwoławczego – w części wywołanej apelacją pozwanej - pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w Wodzisławiu Śląskim;

V. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim kwotę 1158 zł (tysiąc sto pięćdziesiąt osiem złotych) z tytułu nieuiszczonej przez powódkę opłaty od apelacji.

SSR (del.) Danuta Wocław – Klyta SSO Leszek Dąbek SSO Tomasz Pawlik

Sygn. akt III Ca 123/18, III Ca 124/18

UZASADNIENIE

Powódka B. B. ostatecznie żądała zasądzenia na jej rzecz

od pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej

w W. kwoty 10.800 zł tytułem skapitalizowanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb poczynając od 14.10.2011 roku do dnia 14.10.2014 roku oraz zasądzenie dalszej miesięcznej renty z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie 300 zł miesięcznie, poczynając od dnia 15.10.2014 roku z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w zapłacie którejkolwiek z rat. Ponadto o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie twierdziła, że w dniu 7 października 2011 roku doszło

do zdarzenia, w wyniku którego doznała urazu nogi, porusza się przy pomocy kuli.

Nie może wykonywać wielu czynności w życiu codziennym. Z tego powodu wymaga opieki w wymiarze 1 godziny dziennie, co przy stawce 10 zł za dobę daje 300zł

na miesiąc. Ponadto powódka powinna wykonywać ćwiczenia w wymiarze 1 godziny dziennie, co przy takiej samej stawce daje 300 zł na miesiąc. Rehabilitacja w wymiarze 10 zabiegów na miesiąc to koszt 250 zł. Odpowiedzialność pozwanej została potwierdzona w sprawie I C 1409/12.

Pozwana Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów postępowania.

Zaprzeczyła, by stan zdrowia powódki uzasadniał powstanie zwiększonych potrzeb. Ponadto wskazała, że nie prowadzono postępowania likwidacyjnego albowiem roszczenie zostało zgłoszone dopiero w pozwie.

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim w wyroku z dnia 3 10 2017r. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.900 zł tytułem renty za okres

od 14 października 2011 roku do 14 października 2012 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 maja 2015 roku (punkt 1a); kwotę 16.755,50 zł tytułem renty za okres od 14 listopada 2012 roku do 14 listopada 2015 roku z ustawowymi odsetkami

za opóźnienie: od kwoty 6.900 zł od dnia 10 maja 2015 roku, a od kwoty 9.855,50 zł od dnia 16 listopada 2015 roku (punkt 1b), ponadto kwotę 248 zł tytułem renty za okres od 15 do 30 listopada 2015 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 5 grudnia

2015 roku (punkt 1c); a także comiesięczną rentę w wysokości 465 zł miesięcznie

za okres od grudnia 2015 roku, płatną z góry do 5 – go dnia każdego miesiąca

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku opóźnienia płatności którejkolwiek z rat, przy czym okres od września 2016 roku od października 2017 roku obejmuje rentę zabezpieczoną postanowieniem Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 14 kwietnia 2016 roku, sygn. I C 2082/14 (punkt 2). Oddalił powództwo w pozostałej części (punkt 3) i orzekł o kosztach procesu oraz nieuiszczonych kosztach sądowych (punkt 4-6).

W ustalonym stanie faktycznym, w motywach orzeczenia przywołał regulację

art. 822 § 1 k.c., art. 436 k.c. oraz art. 444 § 1 i 2 k.c. i uznał, iż w przypadku powódki nastąpiło zwiększenie jej potrzeb.

Powódka doznała urazu stawu skokowego prawego z wieloodłamowym złamaniem dalszej nasady koci promieniowej i strzałkowej, z destrukcją powierzchni stawowej, przymusowym ustawieniem stopy, znacznym ograniczeniem ruchomości, krytycznym ograniczeniem funkcji statycznie – dynamicznej motoryki ruchu. Wymaga stałej, intensywnej rehabilitacji, stałego leczenia osteogennego i przeciwbólowego, wymaga też pomocy osób trzecich w czynnościach życia codziennego. Potrzeby te wiążą

się z dodatkowymi wydatkami. W oparciu o opinię biegłego R. H. oraz opinię biegłego z zakresu rehabilitacji M. M. (1) stwierdził, że powódka będzie mogła skorzystać z zabiegów oferowanych przez publiczną służbę zdrowia 1 raz do roku, a 3 razy do roku z zabiegów finansowanych prywatnie. Jako koszt serii zabiegów

(10 zabiegów raz na 3 miesiące) Sąd przyjął 800 zł, co daje łączny roczny koszt 2.400 zł. Stosownie do opinii biegły M. M. uznał zasadność zalecenia korzystania z leczenia sanatoryjnego raz do roku. Uznał, że koszt takiego leczenia wynosi on 2.400 zł za jeden dwutygodniowy pobyt razem z dojazdem, co przy finansowaniu z własnych środków powódki tylko co drugiego pobytu daje koszt 1.200 zł rocznie. Kolejnym dodatkowym kosztem jest koszt dojazdu na zabiegi rehabilitacyjne. Powódka ma odbyć 40 zabiegów w ciągu roku, co przy korzystaniu z komunikacji miejskiej oznacza wydatek

ok. 120 złotych rocznie. Koszt suplementacji Sąd ustalił na 360 złotych rocznie

(30 zł na miesiąc). Odnosząc się do kosztów opieki, której powódka wymaga stwierdził, że koszt jednej godziny opieki to 10 zł, co przy uwzględnieniu niezbędnej opieki potrzebnej do wożenia powódki oraz sprzątania jej mieszkania w wymiarze 150 godzin na rok, co daje koszt 1 500 złotych rocznie. Podsumowując uznał, iż łącznie dodatkowe koszty związane z wypadkiem wynoszą średnio 5.580 złotych rocznie (2400 zł + 1200 zł + 120 zł + 360 zł + 1500 zł), co daje 465 złotych miesięcznie. Jednocześnie wskazał, iż bez znaczenia dla zasadności roszczenie pozostaje możliwość poniesienia kosztów faktycznie przez kogoś innego, bowiem legitymowanym czynnie do dochodzenia kosztów wymienionych w art. 444 § 1 k.c. jest wyłącznie poszkodowany, nawet jeżeli niektóre koszty nie zostały poniesione bezpośrednio przez osobę poszkodowaną.

O odsetkach za opóźnienie się pozwanej w zapłacie renty orzekał stosując regulację

art. 481 § 1 i 2 k.c. a o kosztach procesu orzekł na podstawie regulacji art. 100 k.p.c.

i art. 348 k.p.c.

Orzeczenie zaskarżyły **obie strony**.

Powódka B. B. w części oddalającej powództwo, wносиła o uchylenie go w tej części i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, bądź zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie kwoty 37 629 zł tytułem renty za okres od 14 11 2012r. do 14 11 2015r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 6 900zł od dnia 10 05 2015r., a od kwoty 30 729 zł od dnia 16 11 2015r.; ponadto zasądzenie kwoty 549 zł tytułem renty za okres od 15 do 30 11 2015r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 5 12 2015r. oraz comiesięcznej renty w wysokości 1030zł za okres od grudnia 2015r., płatnej z góry do 5 dnia kalendarzowego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. Wniosła także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Zarzucała, iż przy ferowaniu wyroku naruszono przepisy prawa procesowego i materialnego, regulacje:

- art. 231 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów. Wywiedzenie przez Sąd I instancji z zebranego w sprawie materiału dowodowego błędnych wniosków, które pozostają w sprzeczności z doświadczeniem życiowym, a w szczególności wniosków dotyczących zakresu pomocy osób trzecich dla powódki w związku z urazami odniesionymi w wypadku komunikacyjnym; nie pozostawienie powódce wyboru systemu leczenia publicznego lub prywatnego w sytuacji ograniczenia dostępu do usługi medycznej oferowanej w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń;
- art. 328 § 1 k.p.c. poprzez nie wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenie faktów, które Sąd uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodami odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa;
- niezastosowanie domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c.) polegający na tym, że skoro powódka wymaga pomocy osób trzecich przy przemieszczaniu i pokonywaniu jakichkolwiek barier ekonomicznych to również wymaga pomocy przy wykonywaniu zaleconych przez biegłego ćwiczeń fizjoterapeutycznych;
- art. 444 § 2 k.c. poprzez uwzględnienie jedynie w części zwiększenia się potrzeb powódki i w konsekwencji zasądzenie nieodpowiedniej renty z tytułu zwiększenia się potrzeb;
- art. 6 k.c. poprzez pominięcie, że to na pozwanym ciążył obowiązek wykazania minimalizacji szkody;
- przepisów o kosztach zastępstwa procesowego poprzez niezasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zabezpieczającym, zwłaszcza w sytuacji kiedy wniosek w znacznej części został uwzględniony a pełnomocnik pozwanego nie wnosił o zasądzenie kosztów.

W uzasadnieniu apelacji między innymi podnosiła, iż w świetle art. 444 § 1 k.c. nie można obarczać poszkodowanego obowiązkiem każdorazowego dowodzenia tylko za pomocą wskazanych zobowiązanego środków dowodowych zasadności skorzystania z leczenia lub rehabilitacji niefinansowanych ze środków publicznych. Wskazała, iż powódka nie ma możliwości korzystania z rehabilitacji na terenie województwa (...), a ewentualna możliwość prowadzenia rehabilitacji w odległych miejscowościach w rzeczywistości prowadziłyby do maksymalizacji kosztów. W ocenie skarżącej zabiegi winny zostać pokryte w całości przez pozwanego zakład. Zakwestionowała także zasadność ustalenia jedynie 12 godzin miesięcznie w zakresie pomocy osób drugich. Podniosła, iż poza robieniem zakupów

i sprzątaniem powódka potrzebuje pomocy w czasie przemieszczenia się. Nie zgodziła się także z zaniżoną kwotą ustalenia wysokości kosztów farmakoterapii, w której pominięte zostały środki przeciwbólowe, których koszt miesięczny stanowi kwotę 20zł.

Pozwana Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. w części: co do kwot: 2 400zł zasądzonej w punkcie 1a, 12 125,33zł zasądzonej w punkcie 1b, 182,50zł zasądzonej w punkcie 1c wraz z odsetkami i kosztami postępowania, ponadto co do 340zł zasądzonej w punkcie 2 oraz co do orzeczenia, że okres od września 2016r. do października 2017r. obejmuje rentę zabezpieczoną postanowieniem Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 14 04 2016r. sygn. akt I C 2082/14.

Wnosiła o zmianę wyroku:

- w punkcie 1 poprzez obniżenie zasądzonej:
- w podpunkcie a) kwoty 3 900 zł do kwoty 1500 zł,
- w podpunkcie b) kwoty 16 755,66zł do kwoty 4 54,17zł,
- w podpunkcie c) kwoty 248 zł do kwoty 62,50zł

i oddalenie powództwa ponad wskazane kwoty,

- w punkcie 2 poprzez obniżenie zasądzonej tytułem renty, za okres od grudnia 2015r., kwoty 465zł miesięcznie do kwoty 125zł miesięcznie i oddalenie powództwa ponad tę kwotę oraz orzeczenie, że na poczet tej renty zarachowuje się kwoty renty wypłaconej powódce od kwietnia 2016r. tytułem zabezpieczenia na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 14 04 2016r. sygn. akt I C 2082/14;
- w punkcie 4, 5 i 6 poprzez rozstrzygnięcie o kosztach postępowania stosownie do wyniku sporu.

Ponadto zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Zarzuciła sprzeczność istotnych ustaleń sądu z zebrany w sprawie materiałem poprzez przyjęcie, że zebrany w sprawie materiał potwierdza, iż powódka wymagała w okresie od 14 10 2011r. i wymaga nadal rehabilitacji niedostępnej w ramach ubezpieczenia zdrowotnego oraz suplementacji. Ponadto zarzuciła, iż przy ferowaniu wyroku naruszono przepisy prawa materialnego, regulację art. 444 § 2 k.c. w związku z art. 361 § 2 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz powódki renty z tytułu zwiększonych potrzeb w kwotach przekraczających wysokość szkody powódki.

W uzasadnieniu apelacji między innymi podnosiła, że powoływane przez Sąd I instancji opinie biegłych oceniają potrzeby powódki aktualne na dzień wydawania opinii, a nie w okresie kilku lat poprzedzających badanie powódki na potrzeby wydania opinii. Wskazała także, że nie ma żadnego dowodu na okoliczność, że potrzeby powódki w zakresie rehabilitacji wymagają ponoszenia kosztu rehabilitacji innej niż dostępna w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Wskazała, iż powszechnie dostępna informacja o czasie oczekiwania na świadczenia medyczne, wskazuje, że w miejscu zamieszkania powódki zabiegi rehabilitacyjne dostępne są praktycznie na bieżąco.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenia powódki przyjmując, że mają ono źródło w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej łączącej pozwaną ze sprawcą wypadku, w którym obrażeń ciała doznała powódka.

Ustalenia faktyczne składające się na podstawę faktyczną orzeczenie mają podstawę w informacjach zawartych we wskazanych w uzasadnieniu wyroku źródłach dowodowych, których ocena - ze wyłączeniem zawartych poniżej modyfikacji - jest prawidłowa i mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów.

Z tych też względów Sąd odwoławczy poniższymi modyfikacją przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna ustalonego stanu faktycznego dotycząca odpowiedzialności pozwanej i co do zasady zasadności dochodzonych roszczeń jest trafna i Sąd odwoławczy ją podziela (orz. SN z dn. 26 04 1935r. C III 473/34, Zb U. z 1935r. poz. 496).

Odpowiedzialność pozwanej za skutki przedmiotowego wypadku powódki ma źródło w regulacji art. 415 k.c. i postanowieniach umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej łączącej sprawcę wypadku z pozwanym zakładem ubezpieczeń oraz w regulacji art. 822 § 4 k.c., uprawniającej powódkę do dochodzenia roszczeń bezpośrednio od pozwanego zakładu ubezpieczeń i co należy podkreślić

obecnie nie jest kwestionowana.

Na zasadach ogólnych rodzi ona po stronie pozwanej - z mocy regulacji

art. 444 § 2 k.c. - obowiązek zapłaty powódce renty w granicach przewidzianych

w art. 361 § 1 k.c.

Słusznie apelacja powódki zarzuca, że zakres tej odpowiedzialności został ustalony wadliwie, co w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia od pozwanej

na rzecz powódki renty w zaniżonej wysokości.

Z materiału sprawy wynika bowiem, że powódka w czynnościach życia codziennego związanych ze sprzątaniem mieszkania oraz przemieszczaniem się

(w związanych z robieniem zakupów, z wizytami u znajomych i rodziny, spacerów

oraz załatwianiem spraw urzędowych) wymaga pomocy osób trzecich.

Jest przy tym osobą praworęczną i na wykonywanie tych czynności

w zasadzie nie ma wpływu znikoma niesprawność jej lewej ręki.

Czynności te są wykonywane niemal codziennie, wobec czego przyjęcie

przez Sąd pierwszej instancji, że wymaga ona pomocy osób trzecich tylko w wymiarze 12 godzin miesięcznie nie odpowiada jej rzeczywistym potrzebom i za w pełni zasadne należy uznać, ich określenie wymiaru tej pomocy przez skarżącą na 30 godzin miesięcznie (1 godziny dziennie), co przy przyjęciu stawki 10zł za godzinę daje kwotę 300zł miesięcznie.

Równocześnie powódka w celu poprawy zdrowia powinna mieć przeprowadzonych 40 zabiegów rehabilitacyjnych w ciągu roku.

Zgodnie z jej bezspornymi twierdzeniami w ich przeprowadzenia zmuszona jest korzystać z komunikacji miejskiej i z tego tytułu zmuszona jest ponosi koszty

w wymiarze około 13 zł miesięcznie (na trasie P. – R. cena biletu ulgowego wynosi 1,90zł i przy uwzględnieniu konieczności wykupienia biletu powrotnego roczne koszty dojazdów wynoszą 152zł).

W okresie objętym powództwem zmuszona była stosować leki przeciwbólowe oraz zażywać suplementy: wapna, witaminy D i (...) łącznej wartości 47zł.

Nie może ona także ponosić negatywnych następstw związanych z odległym

w czasie i niepewnym oczekiwaniem na zabiegi rehabilitacyjne i wbrew temu co przyjął Sąd pierwszej instancji, przy ustalaniu należnej powódce renty powinno się uwzględnić całokształt kosztów związanych ze sfinansowaniem tych zabiegów w niepublicznej służbie zdrowia i to samo dotyczy kosztów jej ćwiczeń rehabilitacyjnych przeprowadzanych w domu.

Koszy leczenia sanatoryjnego powódki nie były kwestionowane.

W świetle powyższego – jak słusznie podnosi apelacja powódki – wysokość należnej powódce od pozwanej renty powinna wynosić **1.030zł** (suma miesięcznych kosztów: rehabilitacji 270zł, zabiegów rehabilitacyjnych w domu 300zł, leczenia sanatoryjnego 100zł, pomocy osób trzecich 300zł, dojazdów na zabiegi rehabilitacyjne 13zł oraz zakupu leków 47zł).

Nie znalazło to prawidłowego odzwierciedlenia w zaskarżonym wyroku,

co apelację powódki czyni w pełni uzasadnioną i prowadziło do zmiany wyroku

w oparciu o regulacje art. 386 § 1 k.p.c. oraz oddalenia w całości jako bezzasadnej

(z podanych powyżej względów apelacji pozwanej) przy zastosowaniu regulacji art. 385 k.p.c.

Reasumując z podanych powyżej względów zaskarżony wyrok jest w części wadliwy i dlatego uwzględniając apelację powódki zmieniono go

w sposób określony w pkt. 1 sentencji w oparciu o regulację prawną art. 386 § 1 k.p.c., a apelację pozwanej jako bezzasadną oddalono na mocy regulacji art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzekano stosując regulację art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w art. 100 zd. 1 k.p.c. pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono stosując regulację art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 07 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U. z 2010r. nr 90, poz. 594, z późniejszymi zmianami) uwzględniając te same okoliczności, które legły u podstaw rozstrzygnięcia o kosztach sądowych za pierwsza instancje.

SSR (del.) Danuta Wocław – Klyta SSO Leszek Dąbek SSO Tomasz Pawlik